

In Balans 2018 - deel A

Themaonderzoek niet-financiële informatie in bestuursverslagen
2017

Publicatiedatum: 13 december 2018

Autoriteit Financiële Markten

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten.

Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	4
2. Inleiding	7
3. Rapportage over diverse niet-financiële aspecten kan en moet beter	10
3.1 Het Besluit wordt niet op alle onderdelen nageleefd	10
3.2 Niet-financiële informatie kan relevanter, meer vergelijkbaar en evenwichtiger worden gerapporteerd	14
3.3 Ondernemingen dienen meer en breder over diversiteit te rapporteren	15
3.4 Ondernemingen rapporteren in toenemende mate over SDG's, toepassing aanbevelingen TCFD blijft achter	16
3.5 Meer ondernemingen onderwerpen niet-financiële informatie aan een separaat onderzoek door een accountant	17
Bijlage 1 Doelstellingen, opzet en populatie van het onderzoek	19
Bijlage 2 Good practices	20
Bijlage 3 Lijst met afkortingen	24

1. Managementsamenvatting

Beleggers hebben in toenemende mate behoefte aan informatie over meer dan alleen de financiële prestaties van ondernemingen. Steeds meer ondernemingen geven in hun verslaggeving niet alleen de winst- en verliescijfers, maar rapporteren ook over duurzaamheidsfactoren zoals milieu, personeel, sociale aspecten en mensenrechten (in het vervolg niet-financiële informatie). Transparante verslaggeving over deze onderwerpen is essentieel om in deze behoefte van beleggers te voorzien.

Beleggers vinden het niet alleen belangrijk dat ondernemingen rapporteren over niet-financiële aspecten die samenhangen met het ondernemen, maar ook dat zij rapporteren over de impact van de omgeving op de onderneming. Daarbij is vooral de impact op de toekomstige kasstromen van de onderneming van belang. Dit is belangrijke informatie bij het nemen van beslissingen door beleggers. Zo wordt het steeds urgenter dat ondernemingen rapporteren over de gevolgen van klimaatverandering op hun business model. De (vrijwillige) aanbevelingen van de Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) die in 2017 zijn gepubliceerd evenals de niet-bindende richtsnoeren (EU-richtsnoeren) van de Europese Commissie kunnen behulpzaam zijn bij het rapporteren over niet-financiële zaken, waaronder de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast is het bij de verdere ontwikkeling van niet-financiële verslaggeving van belang dat ondernemingen en beleggers de dialoog met elkaar aan blijven gaan.

De AFM moedigt ondernemingen sinds 2013 aan vrijwillig over niet-financiële zaken te rapporteren langs de lijn van geïntegreerde verslaggeving: het rapporteren van relevante financiële en niet-financiële informatie in de jaarlijkse verslaggeving¹. Met ingang van het boekjaar 2017 dienen grote organisaties van openbaar belang met meer dan 500 werknemers als gevolg van de uitvaardiging van het 'Besluit bekendmaking niet-financiële informatie' (Besluit) verplicht over deze onderwerpen te rapporteren in het bestuursverslag, als onderdeel van de jaarlijkse verslaggeving. Daarnaast dienen de grote beursgenoteerde ondernemingen nu ook over diversiteit te rapporteren conform het 'Besluit bekendmaking diversiteitsbeleid' (Besluit diversiteit).

Vooruitlopend op deze nieuwe wettelijke verplichtingen heeft de AFM in 2017 een verkenning uitgevoerd naar de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van het Besluit. In 2018 heeft de AFM bij alle 89 ondernemingen die vallen onder de reikwijdte van het Besluit onderzoek gedaan naar hoe deze ondernemingen invulling aan het Besluit en het Besluit diversiteit hebben gegeven in hun bestuursverslag² over 2017. Ten aanzien van het Besluit hebben we daarbij ook de EU-richtsnoeren in aanmerking genomen. Daarnaast heeft de AFM bekeken in hoeverre de aanbevelingen van de TCFD door deze 89 ondernemingen zijn toegepast in hun verslaggeving over 2017. Tot slot heeft de AFM gekeken naar de rol van de accountant.

¹ Wij merken op dat niet-financiële informatie in dit kader meer is dan louter duurzaamheidsinformatie (informatie over milieu en sociale aspecten). Veel van de immateriële activa die niet op de balans van ondernemingen staan, maar waar zij wel over beschikken (zoals zelfontwikkelde merken, specialistische kennis etc.) wordt ook tot de niet-financiële informatie gerekend. Deze informatie is voor beleggers ook van belang voor het inschatten van toekomstige kasstromen.

² Duurzaamheidsverslagen en niet-financiële informatie op websites zijn buiten beschouwing gelaten, omdat volgens het Besluit alle niet-financiële informatie in het bestuursverslag moet worden opgenomen.

Het onderzoek laat zien dat bij de 89 ondernemingen de rapportage over de diverse niet-financiële aspecten beter kan en moet. Wij constateren dat:

- het Besluit niet op alle onderdelen wordt nageleefd;
- ondernemingen niet-financiële informatie relevanter, meer vergelijkbaar en evenwichtiger kunnen rapporteren;
- ondernemingen meer en breder over diversiteit moeten rapporteren;
- ondernemingen in toenemende mate over SDG's³ rapporteren, maar dat de toepassing van de aanbevelingen TCFD achterblijft;
- steeds meer ondernemingen hun niet-financiële informatie aan een separaat onderzoek van de accountant onderwerpen.

Het Besluit wordt niet op alle onderdelen nageleefd

De overgrote meerderheid van de ondernemingen rapporteert over beleid op de verschillende aspecten van niet-financiële informatie. De vertaling van beleid naar risico's, kpi's en resultaten laat te wensen over. Personele en milieuaspecten komen daarbij het meest aan de orde; mensenrechten, anticorruptie en omkopingsaspecten het minst.

Ondernemingen kunnen niet-financiële informatie relevanter, evenwichtiger en meer vergelijkbaar rapporteren

De AFM constateert dat de beoordeling van ondernemingsresultaten op niet-financiële aspecten kan worden verbeterd door het verstrekken van meer context. Een materialiteitsmatrix kan ondernemingen daarbij helpen de relevantie van de niet-financiële informatie zichtbaar te maken. Ook ziet de AFM dat informatie vaak eenzijdig en positief wordt belicht. Verder kan de vergelijkbaarheid worden verbeterd, zowel door het rapporteren van vergelijkende cijfers als door het hanteren van algemeen geaccepteerde kaderregelingen.

Ondernemingen dienen meer en breder over diversiteit te rapporteren

Het diversiteitsbeleid en de resultaten worden door de meeste ondernemingen gerapporteerd. Ruim de helft van de ondernemingen geeft informatie over de doelstellingen. De AFM constateert dat met betrekking tot diversiteit voornamelijk over de man-vrouwverhouding wordt gerapporteerd. Ondernemingen dienen nog een slag te maken met het rapporteren over diversiteit in leeftijd en professionele achtergrond inzake opleiding en ervaring.

Ondernemingen rapporteren in toenemende mate over SDG's, maar de toepassing van de aanbevelingen TCFD blijft achter

De rapportage over de impact van klimaatverandering op ondernemingen in termen van risico's en kansen is nog minimaal en dient gezien de urgentie van het klimaatprobleem te worden versneld. 49% van de ondernemingen rapporteert vrijwillig over de ontwikkelingsdoelstellingen van de VN (SDG's). Dat is positief, gezien de vrijwilligheid en recentheid hiervan.

³ Sustainable Development Goals, de ontwikkelingsdoelstellingen van de VN

Steeds meer ondernemingen onderwerpen hun niet-financiële informatie aan een separaat onderzoek van de accountant

Bij ruim 30% van de ondernemingen verschaft de accountant extra zekerheid over de niet-financiële informatie in het bestuursverslag. In voorgaande jaren lag dit percentage rond de 20%. De AFM benadrukt dat de accountant in het kader van de wettelijke controle alert dient te zijn op het onvoldoende naleven van het Besluit en het Besluit diversiteit en in voorkomende gevallen daar melding van te doen in zijn controleverklaring.

De AFM zal het gesprek aangaan met ondernemingen en accountants(organisaties) om eraan bij te dragen dat het Besluit en het Besluit diversiteit door de ondernemingen volledig wordt nageleefd. Handhavend optreden in de toekomst bij niet naleven van de verplichtingen uit het Besluit en het Besluit diversiteit wordt daarbij niet uitgesloten. De AFM verwacht dat deze gesprekken zullen bijdragen aan het tot stand komen van kwalitatief hoogwaardige geïntegreerde financiële en niet-financiële verslaggeving door ondernemingen.

2. Inleiding

De AFM maakt zich als onafhankelijk gedragstoezichthouder sterk voor eerlijke en transparante financiële markten en daarmee draagt zij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland. Duurzaamheid in de financiële sector is een van de top 10-risico's waar de AFM prioriteit aan geeft in haar toezicht⁴. De AFM ziet op het gebied van duurzaamheid risico's ontstaan die uiteindelijk belemmerend kunnen werken als zij niet worden geadresseerd. Rode draad in deze risico's is de beschikbaarheid en kwaliteit van informatie. Beleggers erkennen in toenemende mate het belang van duurzaamheidsfactoren en laten deze factoren daarom een steeds grotere rol innemen bij hun beslissingen. Zij vinden het tegenwoordig ook belangrijk dat ondernemingen rapporteren over het effect van de omgeving op de onderneming en daarmee samenhangende toekomstige kasstromen van een onderneming. Vooral de rapportage over de gevolgen van klimaatverandering vinden zij essentieel⁵.

Het belang van niet-financiële informatie wordt dus steeds groter in de verslaggeving van (beursgenoteerde) ondernemingen. Grotere en kwalitatief voldoende transparantie over relevante niet-financiële informatie door ondernemingen draagt bij aan een vollediger informatiepositie van beleggers en andere stakeholders. Tevens is dit een belangrijke randvoorwaarde voor de realisatie van internationale duurzaamheidsdoelstellingen (zie SDG's hierna), omdat een betere informatiepositie van beleggers kan leiden tot kapitaalstromen richting ondernemingen die daardoor een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de transitie naar een duurzame samenleving en economie.

De noodzaak van deze transitie volgt onder andere uit de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, of SDG's) van de Verenigde Naties en het Klimaatakkoord van Parijs⁶. Nederland heeft zich gecommitteerd aan de SDG's en de klimaatafspraken van Parijs.

In Nederland heeft sinds het boekjaar 2017 de niet-financiële verslaggeving met de uitvaardiging van het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie (Besluit) en het Besluit bekendmaking diversiteitsbeleid (Besluit diversiteit), een wettelijke verankering gekregen. Daarnaast vonden er op internationaal gebied in 2018 allerlei initiatieven plaats die relevant zijn voor de verdere ontwikkeling van niet-financiële informatie.

⁴ AFM Trendzicht 2019 <https://www.afm.nl/nl-nl/verslaglegging/trendzicht>

⁵ Zie bijvoorbeeld: <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/press-release/leading-investors-partner-un-boost-climate-transparency-piloting>

⁶ <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09r01.pdf>

Enkele voorbeelden van deze initiatieven zijn:

- De start van het project 'Better Alignment' door de belangrijkste standard setters op het gebied van verslaggeving (IASB, IIRC, GRI, SASB en CDP) om te komen tot een betere afstemming tussen de verschillende kaderregelingen (frameworks) op het gebied van niet-financiële informatie en verslaggeving⁷.
- De oprichting binnen ESMA van de Narrative Reporting Working Group met als primaire doel de behandeling van casussen uit het toezicht op het gebied van niet-financiële informatie en alternatieve prestatie-indicatoren.
- De herziening van het IFRS Practice Statement Management Commentary⁸ door de IASB en de oprichting van de IFRS Management Commentary Consultative Group⁹.
- De oprichting van een European Corporate Reporting LAB door EFRAG¹⁰.
- De publicatie van een Action plan on Sustainable Finance door de Europese Commissie¹¹.

De AFM signaleerde al enige jaren geleden het toenemend belang van niet-financiële informatie en besteedt sindsdien aandacht aan geïntegreerde verslaggeving in haar toezicht. Bij geïntegreerde verslaggeving presenteren ondernemingen relevante financiële en niet-financiële informatie in een geïntegreerd verslag om beleggers en ander stakeholders in staat te stellen deze informatie bij hun (investerings)beslissingen te kunnen gebruiken.

In 2013 heeft de AFM onderzoek gedaan naar geïntegreerde verslaggeving bij beursgenoteerde ondernemingen¹². Daarna zijn elk jaar onderzoeken verricht naar dit onderwerp, primair met het doel om bewustzijn te creëren en de toepassing van geïntegreerde verslaggeving verder te stimuleren bij de ondernemingen. In 2017 heeft de AFM een verkenning verricht naar de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van het Besluit. De AFM heeft toen aangegeven in 2018 een onderzoek te doen naar hoe deze ondernemingen invulling aan het Besluit hebben gegeven in hun financiële verslaggeving over 2017. Na 2018 zal de AFM aandacht blijven besteden in haar toezicht aan geïntegreerde verslaggeving en de juiste toepassing van het Besluit en het Besluit diversiteit. In dat kader wijst de AFM op de European Common Enforcement Priorities

⁷ <http://integratedreporting.org/news/leading-corporate-reporting-bodies-launch-two-year-project-for-better-alignment/>

⁸ <https://www.ifrs.org/projects/work-plan/management-commentary/>

⁹ <https://www.ifrs.org/projects/work-plan/management-commentary/>

¹⁰ <https://www.efrag.org/Activities/1807101446085163/European-Corporate-Reporting-Lab-at-EFRAG?AspxAutoDetectCookieSupport=1>

¹¹ https://ec.europa.eu/info/publications/180308-action-plan-sustainable-growth_en

¹² <https://www.afm.nl/~profmedia/files/doelgroepen/effectenuitgevende-ondernemingen/financiele-verslaggeving/2013/themaonderzoeken/integrated-reporting.pdf>

(ECEP's) van ESMA. Hierin staat dat opstellers en hun accountants bijzondere aandacht dienen te besteden aan niet-financiële informatie in de financiële verslaggeving 2018¹³.

De opbouw van het rapport is als volgt. In hoofdstuk 3 zijn de bevindingen beschreven. Bijlage 1 beschrijft de doelstellingen, de onderzoeksopzet en de populatie van het onderzoek. In bijlage 2 zijn een aantal good practices opgenomen. Bijlage 3 bevat een lijst met afkortingen.

¹³ <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/european-enforcers-focus-new-ifrss-and-non-financial-information-in-issuers%E2%80%99>

3. Rapportage over diverse niet-financiële aspecten kan en moet beter

In maart 2017 heeft de Nederlandse wetgever met de invoering van het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie (Besluit)¹⁴ uitvoering gegeven aan de EU-richtlijn (2014/95/EU)¹⁵, over de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit (EU-richtlijn). Het Besluit verplicht organisaties van openbaar belang (OOB's) met meer dan 500 medewerkers om met ingang van het boekjaar 2017 in het bestuursverslag te rapporteren over hun beleid, risico's en prestaties inzake milieu, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping. OOB's zijn beursgenoteerde ondernemingen, banken, verzekeraars en instellingen die door de overheid als organisatie van openbaar belang worden aangewezen.

Daarnaast heeft de Nederlandse wetgever de eisen die uit de EU-richtlijn voortvloeien ten aanzien van diversiteit geregeld in het Besluit bekendmaking diversiteitsbeleid. Dit Besluit geldt voor grote beursgenoteerde ondernemingen en is een aanvulling op de verklaring inzake corporate governance die beursgenoteerde ondernemingen reeds moeten opstellen.

In dit hoofdstuk worden de relevante resultaten van het onderzoek besproken. Paragraaf 3.1 geeft bevindingen weer over de verschillende aspecten van niet-financiële informatie uit het Besluit. Vervolgens wordt in paragraaf 3.2 ingegaan op enkele kwaliteitsaspecten van niet-financiële informatie. Paragraaf 3.3 gaat in op de rapportage over diversiteit. De rapportage over de VN ontwikkelingsdoelen en klimaattoelichtingen komt in paragraaf 3.4 aan bod. Tot slot wordt in paragraaf 3.5 ingegaan op de betrokkenheid van de accountant.

3.1 Het Besluit wordt niet op alle onderdelen nageleefd

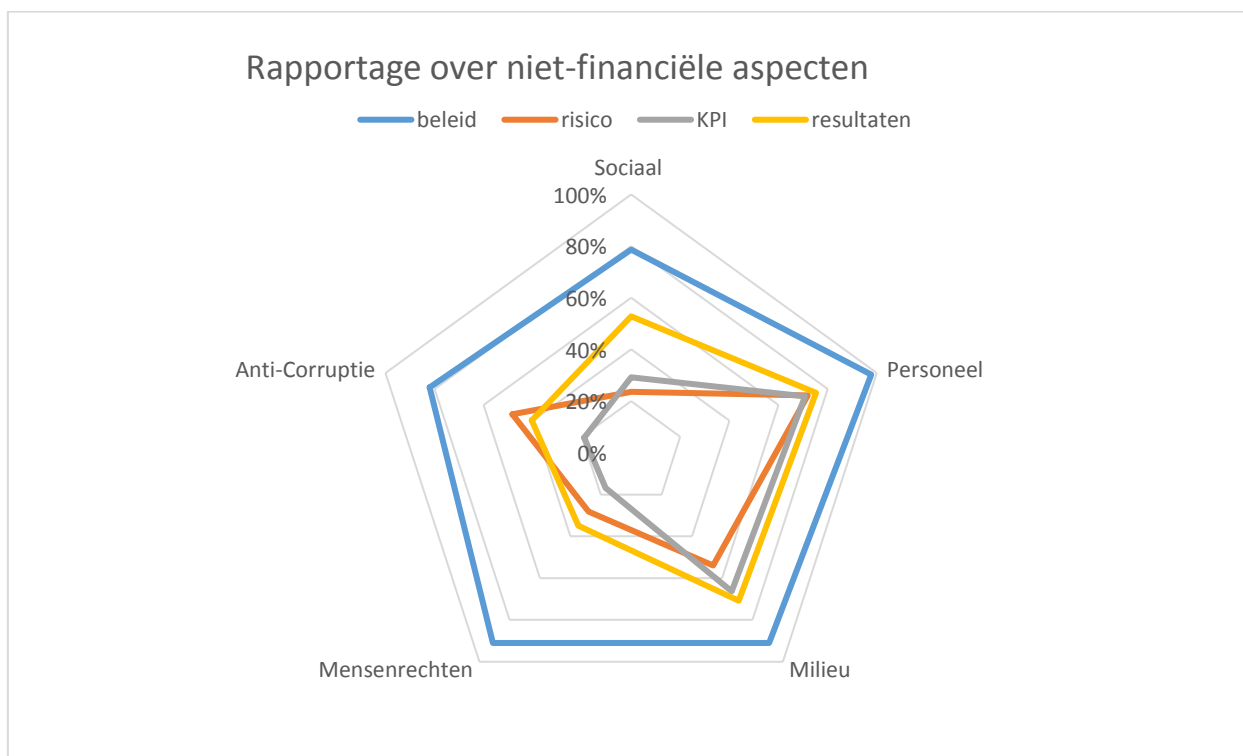
Grafiek 1 laat zien dat de overgrote meerderheid van de ondernemingen rapporteert over beleid op de verschillende aspecten van niet-financiële informatie. De vertaling van beleid naar risico's, kpi's en resultaten laat te wensen over. Personele en milieuaspecten komen daarbij het meest aan de orde, mensenrechten, anticorruptie en omkopingsaspecten het minst.

Ons is daarbij opgevallen dat grotere¹⁶ ondernemingen beter scoren op de diverse niet-financiële gebieden. Daarnaast laat een analyse per sector een gevarieerd beeld zien. Hier valt op dat dienstverlenende ondernemingen (uitzenders, media, telecom en vrije tijd) hoog scoren. De sectoren technologie, bouwbedrijven en industrie scoren gemiddeld. De ondernemingen in de financiële sector en de retail blijven op de verschillende gebieden achter.

¹⁴ Zie voor het Besluit: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2017/03/23/staatsblad-100-2017-besluit-bekendmaking-niet-financiele-informatie>

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0095&from=NL>

¹⁶ Gemeten naar marktkapitalisatie en index indeling

Grafiek 1: % ondernemingen dat rapporteert over beleid, risico's, kpi's en resultaten

Hieronder vermelden wij voor een aantal gebieden hoe ondernemingen daarover rapporteren.

Beleid

Uit grafiek 1 blijkt dat de overgrote meerderheid (meer dan 80%) van de ondernemingen over beleid rapporteert. Op alle te onderscheiden gebieden wordt hierover het meest gerapporteerd. Dit sluit aan op de bevindingen in de verkenning van de AFM van 2017¹⁷. Als ondernemingen op een bepaald gebied geen beleid hebben geformuleerd, moeten ze uitleggen waarom dat beleid er niet is. In vrijwel alle voorkomende gevallen ontbreekt deze uitleg. Een gemotiveerde opgave van de redenen voor geen beleid is voorgeschreven in het Besluit¹⁸. De AFM wijst ondernemingen op de verplichting om hierover te rapporteren.

Verder merkt de AFM op dat het van belang is dat ondernemingen inzicht geven in hoe het beleid tot uitdrukking komt in de geleverde prestaties. Informatie over concrete resultaten in relatie tot geformuleerd beleid ontbreekt vaak, net als over de verbinding van het beleid met de strategie en bedrijfsmodel.

Risico's

Op het gebied van risico's rapporteren ondernemingen vooral niet-financiële risico's die gerelateerd zijn aan personele aspecten. Vaak betreft dit risico's ten aanzien van het aantrekken en behouden van personeel in een krappe arbeidsmarkt, en gezondheids- en veiligheidsaspecten.

¹⁷ <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/nieuws/2017/dec/invoering-nieuwe-verslaggevingsregels>

¹⁸ Besluit artikel 3 lid 2

Ruim 50% van de ondernemingen rapporteert risico's gerelateerd aan milieuaspecten. Dit varieert van voldoen aan milieuwetgeving tot aan klimaatgerelateerde risico's.

De AFM constateert dat de beschrijvingen van deze risico's vaak algemeen en niet concreet zijn. Van een onderneming die bijvoorbeeld afhankelijk is van natuurlijke grondstoffen en het businessmodel dus grote afhankelijkheid kent van de aanvoer daarvan, zou meer aandacht verwacht mogen worden voor risico's die voortvloeien uit de uitputting van grondstoffen, klimaatverandering of de (waarde)keten. Vaak ontbreekt deze diepgang. Voor de beleggers is het belangrijk dat risico's concreet worden beschreven. Verder ontbreekt in veel gevallen in de rapportage de samenhang tussen risico's, businessmodel en strategie. Voorts constateert de AFM dat slechts enkele ondernemingen de risico's als onderdeel van de reguliere risicoparagraaf rapporteren. Een integrale rapportage van financiële en niet-financiële risico's zou kunnen bijdragen aan een beter begrip bij de gebruiker van bijvoorbeeld de relevantie van de gerapporteerde risico's.

Niet-financiële prestatie-indicatoren

Ondernemingen dienen volgens het Besluit niet-financiële prestatie-indicatoren (kpi's) te rapporteren die van belang zijn voor de specifieke bedrijfsactiviteiten van de rechtspersoon. Uit het onderzoek komt naar voren dat 70% van de ondernemingen kpi's rapporteert op het gebied van personeel en 66% op het gebied van milieu. Ziekteverzuim, veiligheidsincidenten en trainingsuren worden op personeelsgebied vaak als kpi gerapporteerd. Op milieugebied zijn dit energieverbruik, CO₂-uitstoot en afvalproductie. Daarentegen rapporteert minder dan 20% van de ondernemingen een kpi voor mensenrechten of anticorruptie.

Relevante kpi's maken het voor de gebruiker mogelijk om de prestaties van ondernemingen te beoordelen en te vergelijken, zowel in de tijd als met andere ondernemingen voorzover er sprake is van vergelijkbare kpi's. Uit het onderzoek komt naar voren dat veel ondernemingen bijvoorbeeld het aantal fte's als kpi rapporteren zonder dat duidelijk is waarom dit een relevante kpi is. Het aantal fte's zonder context zegt dan niet veel en de vraag is of dit dan wel een 'echte' kpi is.

Een ander voorbeeld uit het onderzoek betreft een onderneming die het percentage deelnemers aan het medewerkerstevredenheidsonderzoek als kpi rapporteert. Wat de gemiddelde score is geweest en de vergelijking met voorgaande jaren vermeldt de onderneming niet. Een kpi is zinvol doordat daarmee de voortgang is te beoordelen. In context plaatsen en de verbinding met strategie, beleid en doelstellingen verduidelijkt de relevantie en vergroot de bruikbaarheid en vergelijkbaarheid in de tijd van de gerapporteerde kpi's. In bijlage 2, good practice 1, is een voorbeeld opgenomen van een overzicht waar Arcadis de samenhang tussen strategie, doelstellingen, kpi's, risico's en resultaten op de verschillende relevante gebieden zichtbaar maakt.

Rapportage over resultaten

De meeste niet-financiële resultaten die ondernemingen vermelden hebben betrekking op personeel (75%) en milieu (71%). Op het gebied van mensenrechten meldt slechts een derde van de ondernemingen resultaten, hoewel er beleid is.

Ook hier kunnen resultaten concreter gerapporteerd worden en ontbreekt vaak de link met het beleid. Een veelvoorkomend voorbeeld hiervan is een onderneming die inzet op personeelsbeleid. De onderneming rapporteert ook personele risico's (aantrekken/behouden personeel in een

krappe arbeidsmarkt). De onderneming verzuimt echter de resultaten te rapporteren van haar inspanningen om een aantrekkelijke werkgever te zijn.

Mensenrechten

Ten aanzien van mensenrechten vermelden bijna alle ondernemingen (90%) beleid te hebben. Echter, het Besluit vereist dat ondernemingen een bespreking van de risico's en resultaten opnemen en kpi's ontwikkelen, zodat de gebruiker van de verslaggeving kan beoordelen hoe ondernemingen omgaan met mensenrechten.

Anticorruptie en omkoping

Met betrekking tot anticorruptie en omkoping geeft ruim 80% van de ondernemingen informatie over het beleid. In 48% van de gevallen worden ook de risico's genoemd. Slechts 19% heeft een kpi gerapporteerd. Resultaten worden in 40% van de gevallen gerapporteerd.

Voor ondernemingen die zaken doen in regio's waar een verhoogd corruptierisico is, zou je als gebruiker hierover meer informatie in het bestuursverslag verwachten. Veel ondernemingen blijven echter vaag en komen niet verder dan dat zij een zerotolerance-beleid hebben ten aanzien van het tegengaan van corruptie en omkoping. Concrete resultaten worden niet gerapporteerd. Ook bij ondernemingen die nu of in het recente verleden betrokken zijn geweest bij deze onderwerpen wordt geen aandacht besteed aan de risico's en resultaten. Terwijl er juist sprake is van toenemende aandacht voor corruptie vanuit de samenleving, waaronder de politiek en het toezicht. De AFM heeft in 2016 de aandacht van accountantsorganisaties gevraagd voor de risico's van corruptie en dit onderwerp voor haar toezicht op de financiële sector in 2018 opgenomen in haar top 10 van risico's¹⁹. De AFM roept ondernemingen op met de onderwerpen 'tegengaan van corruptie' en 'omkoping' aan de slag te gaan en de rapportage over deze onderwerpen te verbeteren.

Bedrijfsmodel (businessmodel)

Om de niet-financiële informatie in de juiste context te plaatsen dient volgens het Besluit informatie gegeven te worden over het bedrijfsmodel. We zijn verheugd te zien dat ondernemingen vaak rapporteren over het bedrijfsmodel. Ruim 90% geeft een beschrijving van het bedrijfsmodel en ongeveer 60% geeft ook een grafische weergave van het bedrijfsmodel.

Positief is dat steeds vaker dan in het verleden een beschrijving van de belangrijkste onderdelen van een bedrijfsmodel wordt gegeven. Verder draagt een visuele weergave bij aan overzicht en begrijpelijkheid. Het verband tussen strategie, doelstellingen, risico's en bedrijfsmodel kan veelal beter. Ook het begrijpelijk maken van de impact van het bedrijfsmodel op de relevante niet-financiële aspecten zoals op het milieu, personeel en de omgeving kan beter.

¹⁹ <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/nieuws/2016/mrt/corruptierisico-accountantsorganisaties>
En <https://www.afm.nl/nl-nl/over-afm/blog/top-10-risicos/10>

3.2 Niet-financiële informatie kan relevanter, meer vergelijkbaar en evenwichtiger worden gerapporteerd

Ondernemingen worden via de EU-richtsnoeren aangemoedigd om relevante, nuttige, consistente, vergelijkbare en beknopte informatie bekend te maken die noodzakelijk is om inzicht te verwerven in hun ontwikkeling, prestaties, positie en de impact van hun activiteiten²⁰.

Relevantie

Volgens het Besluit dienen ondernemingen materiële informatie te rapporteren. De gerapporteerde informatie moet relevant zijn voor de gebruikers/stakeholders en in context beoordeeld kunnen worden. De volgende vragen kunnen daartoe helpen:

- Waarom is de gerapporteerde niet-financiële informatie belangrijk?
- Wat wil de onderneming bereiken met de rapportage van niet-financiële informatie?
- Welke aspecten van niet-financiële informatie worden gemeten en waarom?

Als de gerapporteerde niet-financiële informatie context mist, zijn de ondernemingsresultaten op de diverse niet-financiële aspecten niet goed te beoordelen.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de context niet altijd tot uiting komt in de rapportage. Verder constateert de AFM dat de gerapporteerde niet-financiële informatie vaak summier en weinig specifiek is. Dit speelt vooral bij de aspecten mensenrechten en het tegengaan van corruptie en omkoping. Ook ontstaat regelmatig de indruk dat het rapporteren van de niet-financiële informatie gericht is op het voldoen aan de regels (compliance-oefening).

Een voorbeeld is een onderneming in de autobranche die wel de milieuaspecten van de eigen bedrijfsvoering behandelt, maar niet ingaat op de milieugevolgen voor de omgeving van het huidige businessmodel. Een ander voorbeeld is een onderneming die geen sociale en gemeenschapsaspecten rapporteert, hoewel de onderneming actief is in de mijnbouw in verschillende werelddelen met alle lokale impact en risico's van dien.

Een materialiteitsmatrix kan helpen om de materiële (relevante) onderwerpen te bepalen. Bijna 60% van de ondernemingen rapporteert een materialiteitsmatrix. In het AFM-onderzoek van 2016, bij een selectie van AEX-, AMX- en ASX-fondsen, was dit 41%²¹. In deze matrix geven de ondernemingen aan welke onderwerpen materieel zijn, zowel financiële als niet-financiële onderwerpen. Een materialiteitsmatrix is vaak het resultaat van dialoog met de diverse relevante stakeholders.

In het kader van beknoptheid is het verder goed dat ondernemingen zich realiseren dat het weglaten van niet-materiële informatie bijdraagt aan de leesbaarheid en begrijpelijkheid.

Evenwichtigheid

Het rapporteren van positieve en negatieve niet-financiële aspecten draagt bij aan een evenwichtige rapportage. Uit het onderzoek komt naar voren dat deze evenwichtigheid niet altijd aanwezig is. Vaak is de informatie eenzijdig en positief van aard. Bijvoorbeeld een onderneming die beweert dat haar doelstellingen en businessmodel gebaseerd zijn op transparantie en

²⁰ Richtsnoeren inzake niet-financiële rapportage (methodologie voor het rapporteren van niet-financiële informatie): [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)&from=EN)

²¹ <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/nieuws/2016/nov/in-balans-2016>

integriteit, het maken van duurzame producten en het verminderen van de impact op het milieu. Over deze onderwerpen wordt op een positieve manier gerapporteerd. Echter, over een ernstig incident wat breed in de media is geweest en waar gerechtelijke onderzoeken zijn gestart, wordt op een compliance-achtige/juridische manier gerapporteerd. Een evenwichtig en volledige verslaggeving is in de rapportage ver te zoeken.

Een ander onderwerp betreft gevoelige kwesties op sociaal gebied. Deze blijven vaak onbesproken. Het gaat dan bijvoorbeeld om zaken als de negatieve impact van ondernemingsactiviteiten op het gebied van personeel en omgeving. Bijvoorbeeld het vervangen van vast personeel door flexkrachten met minder rechten of het effect op ouderen van het sluiten van vestigingen en overgaan op online dienstverlening. Er zijn echter ook ondernemingen die rapporteren over zaken die niet goed zijn gegaan. In bijlage 2, good practice 2, is een voorbeeld opgenomen van DSM waar een toelichting wordt gegeven over de zaken die in 2017 niet goed zijn gegaan. Het rapporteren over de minder positieve zaken kan bijdragen aan een meer evenwichtige rapportage.

Vergelijkbaarheid

Ondernemingen kunnen een slag maken wat vergelijkbaarheid betreft. Het komt regelmatig voor dat vergelijkende kpi's ontbreken. Een op zichzelf staande kpi zegt niet veel. Om de prestaties en consistentie in de tijd te kunnen beoordelen zijn vergelijkende cijfers nodig. Verder is het hanteren van algemeen geaccepteerde kaderregelingen belangrijk, omdat het kan bijdragen aan betere vergelijkbaarheid van ondernemingen onderling als zij bijvoorbeeld kpi's uit dezelfde kaderregelingen gebruiken. Het is positief dat de belangrijkste standard setters op het gebied van verslaggeving (IASB, IIRC, GRI, SASB en CDP) recent een tweejarig harmonisatieproject zijn gestart, om te komen tot een betere afstemming tussen de verschillende kaderregelingen op het gebied van niet-financiële informatie en verslaggeving. Het komen tot harmonisatie en betere afstemming kan bijdragen aan een betere vergelijkbaarheid van niet-financiële informatie tussen ondernemingen.

In de EU-richtsnoeren worden diverse kaderregelingen genoemd die een onderneming kan toepassen zoals de standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving van het GRI en het <IR> framework van het International Integrated Reporting Council (IIRC). Uit het onderzoek komt naar voren dat 57% van de ondernemingen in het bestuursverslag expliciet verwijst naar de GRI-standaarden en 21% naar het <IR> framework. Ondernemingen die deze raamwerken toepassen, geven duidelijk meer informatie over niet-financiële aspecten dan de ondernemingen die dat niet doen.

3.3 Ondernemingen dienen meer en breder over diversiteit te rapporteren

Grote beursgenoteerde ondernemingen moeten volgens het Besluit bekendmaking diversiteitsbeleid²² informatie verstrekken over beleid, doelstellingen en resultaten ten aanzien van diversiteit in het bestuur en raad van commissarissen. Het diversiteitsbeleid kan betrekking hebben op leeftijd, geslacht en achtergrond inzake opleiding en beroepservaring²³. Wanneer de onderneming geen diversiteitsbeleid heeft, moet zij uiteenzetten waarom dit het geval is. Uit het

²² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-559.html>

²³ Nota van toelichting bij het Besluit bekendmaking diversiteitsbeleid
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-559.html#d17e190>

onderzoek komt naar voren dat 82% van de ondernemingen een beschrijving geeft van het diversiteitsbeleid; 54% van de ondernemingen heeft ook doelstellingen (targets) gerapporteerd en 74% vermeldt de resultaten, waarbij de nadruk vaak ligt op de feitelijke man-vrouwverhouding. Van de ondernemingen die geen beleid hebben gerapporteerd, meldt slechts een minderheid (40%) dat men geen beleid heeft. In de meeste gevallen is geen reden hiervoor genoemd en in een enkel geval is gemeld dat beleid nog in ontwikkeling is. De gerapporteerde doelstellingen en resultaten worden zelden breder gerapporteerd dan de man-vrouwverhouding in het bestuur en raad van commissarissen (de wettelijke eis van 30%²⁴). De AFM roept ondernemingen op de rapportage over diversiteit te verbeteren. Dus niet alleen rapporteren over de man-vrouwverhouding, maar ook over de diversiteit in leeftijd en professionele achtergrond inzake opleiding en ervaring in het bestuur en raad van commissarissen. Diverse ondernemingen doen dit inmiddels ook.

3.4 Ondernemingen rapporteren in toenemende mate over SDG's, toepassing aanbevelingen TCFD blijft achter

Rapportage over impact klimaatverandering

Klimaatverandering wordt internationaal gezien als één van de meest urgente duurzaamheidsvraagstukken. Vanuit het oogpunt van jaarverslaggeving heeft dit in recente jaren geleid tot toenemende aandacht voor de impact van ondernemingen op klimaat- en milieugerelateerde onderwerpen. Denk daarbij aan de directe of indirecte uitstoot van broeikasgassen, energieverbruik, afvalverwerking en waterverbruik. Het onderwerp krijgt inmiddels ook in toenemende mate aandacht vanuit het perspectief van potentieel materiële risico's voor de toekomstige financiële prestaties en resultaten van ondernemingen. Een van de meest concrete raamwerken zijn de aanbevelingen van de TCFD, een privaat initiatief opgezet onder de vlag van de Financial Stability Board. De definitieve aanbevelingen van deze Task Force zijn gepubliceerd in juni 2017.²⁵

Uit het onderzoek komt naar voren dat ondernemingen niet-systematisch rapporteren over de gevolgen van klimaatverandering. Slechts 14 van de 89 ondernemingen (circa 16%) besteden aandacht aan de TCFD-aanbevelingen en passen deze deels toe. De financiële impact van klimaatverandering wordt in de meeste gevallen niet door deze ondernemingen gegeven. Ook wordt geen inzicht gegeven in de robuustheid van de ondernemingsstrategie in het licht van verschillende klimaatgerelateerde scenario's. Veel van deze ondernemingen geven aan de verslaggeving aan de hand van de aanbevelingen de komende jaren verder te ontwikkelen. Ongeveer een derde van deze 14 ondernemingen betreft instellingen uit de financiële sector²⁶. Wij wijzen ondernemingen erop dat de TCFD-aanbevelingen toegepast kunnen worden binnen alle sectoren waarop klimaatverandering impact heeft, vanuit het oogpunt van zowel risico als

²⁴ Volgens de wet evenwichtige verdeling van zetels van het bestuur en raad van commissarissen dienen de zetels van het bestuur en raad van commissarissen voor ten minste 30% te worden bezet door vrouwen en voor ten minste 30% door mannen.

²⁵ Zie <https://www.fsb-tcfd.org/>

²⁶ Dit is in lijn met de bevindingen uit het in september 2018 gepubliceerde status report van de FSB. Hieruit komt naar voren dat 287 van de 513 *supporters* van de aanbevelingen financiële instellingen zijn (met name vermogensbeheerders, pensioenfondsen en banken).

kans. Beleggers vinden het steeds belangrijker dat ondernemingen in hun financiële verslaggeving transparant zijn over de gevolgen van klimaatverandering. Daarom roept de AFM ondernemingen op de aanbevelingen van de TCFD (in het bestuursverslag) op te volgen.

Rapportage over Sustainable Developments Goals

De Sustainable Developments Goals (SDG's)²⁷ van de Verenigde Naties vormen inmiddels een van de belangrijkste referentiekaders waarmee de voortgang van de internationale gemeenschap ten aanzien van belangrijke duurzaamheidsvraagstukken gemeten wordt. Als 'an articulation of the world's most pressing sustainability issues' worden de 17 SDG's in toenemende mate ook herkend als relevant voor de beleggingsstrategieën van (institutionele) beleggers²⁸. Zo kunnen ze onder meer dienen als kader om de belangrijkste duurzaamheidsfactoren en hun relevantie voor investeerders nader te onderzoeken, worden ze beschouwd als belangrijke drivers van wereldwijde economische groei, en zijn ze bruikbaar voor het risicobeheer ten aanzien van duurzaamheidsfactoren. Tevens kunnen investeerders de zogenaamde positieve impact van hun beleggingsstrategieën afzetten tegen deze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen²⁹. Hieruit volgt dat ook in de jaarverslaggeving van ondernemingen de SDG's een steeds belangrijkere rol (kunnen) spelen.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de SDG's snel door de ondernemingen zijn opgepikt. Bijna de helft van de ondernemingen (49%) rapporteert al over de SDG's. Al deze ondernemingen rapporteren over een selectie van de SDG's. Het is positief dat veel ondernemingen vrijwillig hiermee aan de slag zijn gegaan, omdat de SDG's pas eind 2015 door alle lidstaten van de Verenigde Naties zijn bekrachtigd. Meestal lichten de ondernemingen enkele SDG's toe waar zij zeggen het meest een bijdrage aan te kunnen leveren. Uit het onderzoek komt naar voren dat ondernemingen nog zoekende zijn wat en hoe te rapporteren over de SDG's. Daarbij is het van belang dat het verband tussen de SDG's, strategie, doelstellingen en bedrijfsactiviteiten van ondernemingen concreter wordt gemaakt en dat hierover ook wordt gerapporteerd. Ook hier roept de AFM ondernemingen op om op een evenwichtige manier te rapporteren en niet 'selectief te shoppen'.

3.5 Meer ondernemingen onderwerpen niet-financiële informatie aan een separaat onderzoek door een accountant

Het bestuursverslag als onderdeel van de jaarrekening is onderwerp van de wettelijke controle door de accountant. De accountant dient de niet-financiële informatie aan hetzelfde onderzoek te onderwerpen als het bestuursverslag waarvan de niet-financiële informatie deel uitmaakt. Dit betekent dat de accountant dient na te gaan of de niet-financiële informatie overeenkomstig het Besluit is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Ook dient de accountant na te gaan of er materiële onjuistheden in het bestuursverslag zijn en geeft daarbij ook de aard van de onjuistheid aan in zijn controleverklaring. Dit wordt gedaan op basis van kennis en begrip over de onderneming die tijdens de controle is verkregen. De AFM merkt op dat in diverse gevallen

²⁷ <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>

²⁸ Zie UNPRI, *The SDG Investment Case* (oktober 2017)

²⁹ Zie bijvoorbeeld het *guidance document* van de werkgroep *SDG Impact Measurement* van het Platform voor Duurzame Financiering, *'SDG Impact Indicators. A Guide for Investors and Companies'* (2017).

waarin het Besluit en/of het Besluit diversiteit niet of in onvoldoende mate nageleefd lijkt te zijn, de accountant geen melding hiervan heeft gemaakt in zijn controleverklaring³⁰. Wij zullen hiertoe in contact treden met de betrokken accountants(organisaties).

Uit het onderzoek komt verder naar voren dat ruim 30% van de ondernemingen een accountant heeft ingeschakeld om de gerapporteerde niet-financiële informatie in het bestuursverslag van een extra zekerheid te voorzien. De meeste van deze opdrachten zijn gericht op het toetsen van de niet-financiële informatie met het GRI-raamwerk en niet expliciet met het Besluit. Deze werkzaamheden zijn niet verplicht en komen bovenop de werkzaamheden van de accountant in het kader van de wettelijke controle. Vrijwel in alle gevallen is dit een beoordeling geweest (beperkte mate van zekerheid). Dit is een stijging ten op zichte van voorgaande jaren toen het percentage rond de 20% lag.

³⁰ De accountant dient in de sectie oordeel aan te geven of er in het licht van tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip over de onderneming en zijn omgeving, materiële onjuistheden in het bestuursverslag zijn gebleken onder opgave van de aard van die onjuistheden (indien daarvan sprake is) (art.2:393 lid 5g BW).

Bijlage 1 Doelstellingen, opzet en populatie van het onderzoek

Doelstellingen

De AFM houdt op grond van de Wet toezicht financiële verslaggeving (Wtfov) toezicht op de financiële verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen. In dat kader heeft de AFM een onderzoek uitgevoerd naar de naleving van het Besluit en het Besluit diversiteit. Het doel van het onderzoek was primair inzicht te krijgen in de naleving van deze Besluiten in het bestuursverslag 2017. Verder willen we door de rapportage van onze bevindingen de naleving van deze Besluiten in komende jaren verder stimuleren.

Dit onderzoek is een vervolg op eerdere onderzoeken naar het onderwerp geïntegreerde verslaggeving en de verkenning van 2017.

Opzet

Het onderzoek bestond uit een desktopreview van de financiële verslaggeving 2017 van alle onder ons toezicht vallende ondernemingen, op wie het Besluit en het Besluit diversiteit van toepassing zijn. Wij hebben aan de hand van checklisten vragen opgenomen over:

- de rapportage van niet-financiële informatie over beleid, risico's en prestaties ten aanzien van milieu, mensenrechten, sociale, personeels- en anticorruptie-aspecten;
- de EU-richtsnoeren;
- de rapportage over diversiteit;
- de rapportage over de TCFD-aanbevelingen;
- de mate waarin zekerheid door de externe accountant bij de niet-financiële informatie is verstrekt.

Populatie

In ons onderzoek zijn alle ondernemingen opgenomen met meer dan 500 werknemers die:

- Nederland als lidstaat van herkomst hebben;
- aandelen of obligaties hebben uitstaan op een gereguleerde markt;
- vallen onder de werking van het Besluit.

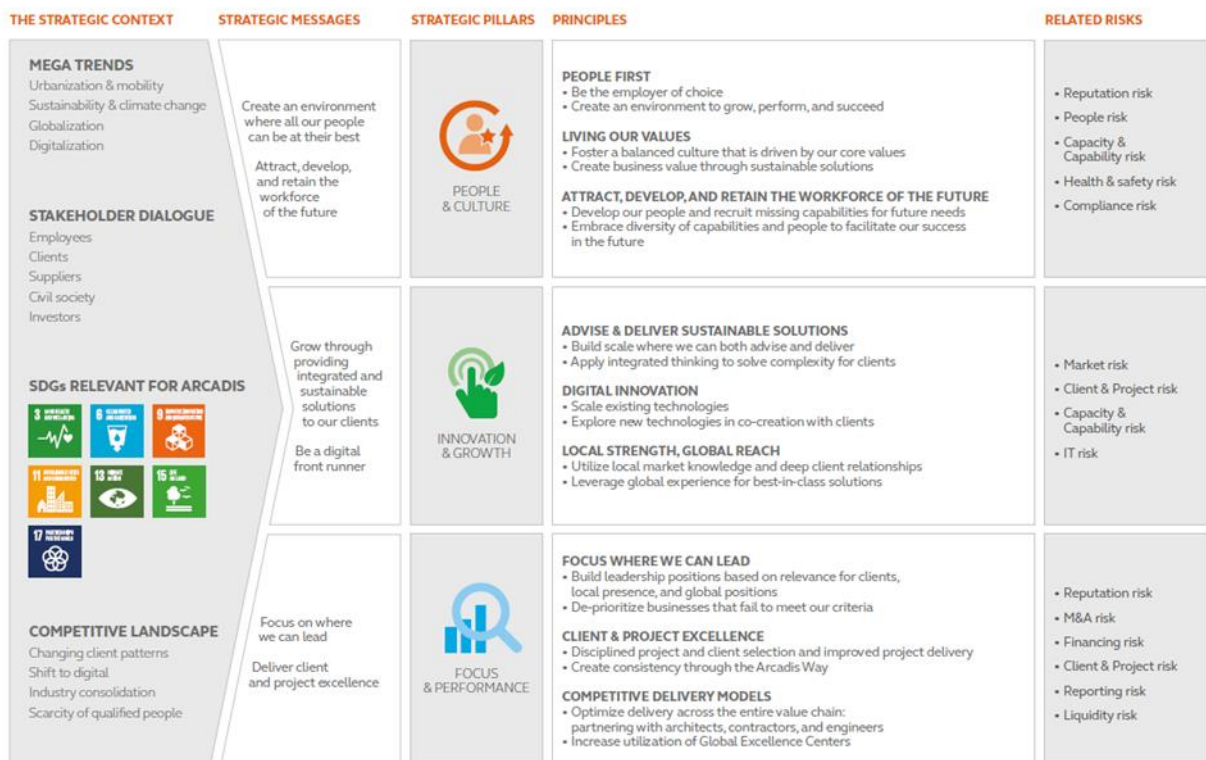
In 2018 vielen 89 ondernemingen waarvan de financiële verslaggeving onder toezicht van de AFM staat onder de reikwijdte van het Besluit. Van deze ondernemingen hebben we de verslaggeving over het boekjaar 2017 onderzocht.

Bijlage 2 Good practices

De AFM hoopt ondernemingen door onderstaande good practices te inspireren tot verdere verbetering. Deze good practices moeten niet als norm of als enige juiste invulling worden gezien. Andere invullingen zijn ook mogelijk.

Good practice 1: Overzicht van de samenhang strategie, relevante niet-financiële aspecten, doelstellingen, kpi's en resultaten (Arcadis N.V., financiële verslaggeving pagina 36-37). Arcadis geeft via de 'connectivity matrix' in een tweetal overzichten onder meer de samenhang tussen de voor Arcadis relevante megatrends, strategie, risico's, doelstellingen, kpi's en de resultaten. Voor de relevante kpi's zijn ook vergelijkende cijfers opgenomen. De onderwerpen in het overzicht worden in het bestuursverslag kwalitatief en kwantitatief nader toegelicht. Arcadis is een van de weinige ondernemingen die op deze duidelijke en complete manier een overzicht van de relevante financiële en niet-financiële aspecten geeft. Dit overzicht draagt bij aan de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de gerapporteerde informatie.

CONNECTIVITY MATRIX

	MATERIAL TOPICS	KEY PERFORMANCE INDICATORS	STRATEGIC TARGETS 2018 - 2020 (see page 34)	RESULTS 2017	RESULTS 2016	PAGE
PEOPLE & CULTURE	17 Employee engagement	Number of employees (headcount as at 31 December) Employee engagement score (on a scale of 0-4)	~ Staff engagement score improving annually	27,327 3.03	27,080 3.07	42 43
	18 Talent management & learning and development	Voluntary turnover rate (as % of total staff) Identified leadership potential rate (retention %)	~ ~	14.6% 94%	15.0% 90%	43 43
	21 Diversity and inclusion	Females in total workforce (as % of total staff)	~	37%	36%	45
	22 Health and safety	Total Recordable Case Frequency (TRCF, per 200,000 work hours) Lost Time Case Frequency (LTCF, per 200,000 work hours)	~ ~	0.26 0.11	0.26 0.10	46 46
	34 Business ethics	Employees passing Code of Conduct training (in %) Number of AGBP alleged breaches (including near misses) Investigated AGBP alleged breaches	~ ~ ~	97% 76 100%	94% 99 100%	49 49 49
	35 Tax policies and compliance (paying fair taxes)	To be determined (from 2018 onwards)	~	-	-	51
	36 Privacy (and personal data protection)	Number of appointed privacy officers under the Privacy Codes	~	10	0	52
	37 Risk management framework	Number of internal audits conducted in the year	~	24	32	52
	38 Brand awareness	Brand awareness score (from 2018 onwards)	Top-five brand awareness in markets we serve	-	-	52
	39 Client experience	Client experience score (from 2018 onwards)	Top-quartile performance for client experience	-	-	53
INNOVATION & GROWTH	6 Organic revenue growth	Organic revenue growth (net revenues, in %) Book-to-bill ratio (net revenues) Revenue growth Key Clients (net revenues, in %) Revenue growth Big Urban Clients (net revenues, in %)	~ ~ ~ ~	1% 1.02 17% 6%	-4% 0.94 6% 14%	60 60 61 64
	14 Innovation and digitalization	% of revenues using BIM level 2 (from 2018 onwards) % of revenues invested in digital technologies (from 2018 onwards) ArcadisWay implementation progress (as % of net revenues)	~ ~ ~	- - 31%	- - 3%	65 65 66
	20 Energy and emissions - carbon footprint	Arcadis' carbon footprint (MT CO ₂ per FTE)	~	3.34	3.50	68
	22 Environmental non-compliance	Number of identified non-environmental compliances	~	none	none	69
	23 Climate change	% of revenues that relate to relevant SDGs (from 2018 onwards)	Significantly contribute to UN Sustainable Development Goals	-	-	70
FOCUS & PERFORMANCE	1 Direct economic value generated	Gross revenues (in € millions)	~	3,219	3,329	78
	2 Direct economic value distributed	Net Income from Operations per share (EPS, in €) Dividend per share (DPS, in €)	~ ~	1.18 0.47	1.08 0.43	79 79
	3 Profit & loss performance	Operating EBITA margin (as % of net revenues) Net income from operations (in € millions) Net working capital (as % of gross revenues)	~ ~ ~	7.6% 101 16.9%	7.1% 91 17.5%	80 81 82
	4 Balance sheet performance	Days Sales Outstanding (DSO) Return on invested capital (ROIC, in %) Net debt to EBITDA ratio (average)	~ ~ ~	88 7.3% 2.3	91 6.8% 2.5	82 82 82
	5 Cash flow performance	Free cash flow (in € millions)	~	98	80	83

Good practice 2: Rapportage van zaken die niet goed gingen in 2017 (Koninklijke DSM N.V., financiële verslaggeving pagina 132-133). DSM benoemt via deze paragraaf in het bestuursverslag de zaken die minder goed zijn gegaan in het verslagjaar, zowel op personeel, milieu als financieel gebied. De meeste ondernemingen doen dit niet of doen dit op een heel summiere manier. DSM wijkt hier in positieve zin van af.

What still went wrong in 2017

DSM is always trying to improve, but sometimes things still go wrong. Here we share the most significant incidents of 2017 across all three dimensions of People, Planet and Profit. This includes health, safety, environment, and security incidents as well as what we have learned from business that has not developed as planned.

Preventing repeat problems means understanding each incident to the best of our ability. When a problem occurs, DSM first tries to repair any damage, take care of injuries and act with compassion. We also trigger an improvement cycle (see 'Health & wellness' on page 35). This includes investigating root causes and trying to eliminate them. We put new requirements or operating procedures in place as needed. For example, in DSM Nutritional Products, in response to the incidents with forklifts in 2017, a new business group standard on internal transport was developed and introduced.

DSM applies zero tolerance to violations of the DSM Code of Business Conduct (see page 108). DSM does not disclose any personal details in cases involving individuals.

In line with our reporting policy, this overview includes incidents and some serious near-misses. Near-misses are cases that did not result in injury, illness or damage but could have done so. Even when crisis is averted, it is our responsibility to learn and do better.

People

Fatal incidents

Tragically, in September 2017 there was a fatal incident at our site in Augusta (Georgia, USA). One contractor passed away, another was severely injured and a third suffered less severe injuries in the same incident. The root causes have been thoroughly investigated and the lessons learned are being implemented. We are committed to the safety of all workers and will continue to pay close attention to contractor safety. DSM is supporting the affected families.

Incidents involving falls

At DSM Nutritional Products in Sisseln (Switzerland), an operator missed his footing on the top step of a four-step ladder. He landed on his back, which resulted in swelling. He also landed on the back of his head, causing a slight headache. At the same place but in a different incident, a contractor came down a ladder and lost his balance on the second to last step. He stumbled backwards, and hit the top of a hand lever of a valve, resulting in a serious flesh wound.

At DSM Nutritional Products in Liaocheng (China), a contractor fell from a 1.8 m-high molding rack while climbing a scaffold of an office building that was being constructed. The contractor suffered severe head injuries.

At DSM Dyneema in Heerlen (Netherlands), an employee broke his ankle by falling down the stairs in a hotel where he attended a training.

Incidents involving forklift trucks

At DSM Nutritional Products in Grenzach (Germany), a pallet truck ran over the top of an operator's shoe. The operator's foot was broken in several places.

At DSM Nutritional Products in Campo Grande (Brazil), a contractor was struck by a moving forklift. He sustained fractures and a small displacement to an ankle.

At DSM Engineering Plastics in Togliatti (Russia), an operator stepped backwards and his foot was broken by the wheel of a forklift.

Incidents with allergic reactions

At DSM Nutritional Products in Ueberlandia (Brazil), an employee had an allergic reaction during venom extraction resulting from sensitization.

At DSM Nutritional Products in Sisseln (Switzerland), an operator who worked for four years in the Rocephin plant had an acute allergic reaction during shutdown revision work. The operator's allergy has been confirmed by extensive allergy testing.

Other safety incidents

At DSM Nutritional Products in Village-Neuf (France), hot water spilled onto an operator's abdomen, resulting in a second-degree burn.

At DSM Nutritional Products in Sisseln (Switzerland), a sample exploded in the lab due to overpressure. A lab technician suffered an eye injury despite wearing safety glasses.

At DSM Engineering Plastics in Geleen (Netherlands), a contractor employee got his finger caught between the door handle and the steel pillar of the building wall, leading to a permanent impairment.

At DSM Nutritional Products in Jaguaré (Brazil), an employee performing a repair inside a mixer was almost engulfed by hundreds of kilograms of product, because the right procedures for safeguarding equipment before starting the work (lock-out/tag-out/try-out) had not been followed. Fortunately, the employee did not have any injuries.

At DSM Nutritional Products in Lalden (Switzerland), a closed ammonia cylinder in an experimental laboratory set-up exploded due to overpressure, caused by failure of an electrical heating element (uncontrolled overheating). The incident resulted in only physical damage. Fortunately, no one was injured because the failure occurred overnight when nobody was present in the laboratory.

Privacy incidents

In November, some employees received an unexpected email from Uber. Many reported it as a phishing attempt. An investigation revealed that access to the travel and expense system was shared with Uber by a DSM employee in the US. DSM and Uber had agreed upon an exchange of data of US employees; however, the DSM employee accidentally provided access to data for all employees. Immediate actions were taken to close the link and Uber confirmed it deleted the DSM data immediately. Actions have been taken to prevent such a disclosure in the future. The breach was reported to the Dutch Privacy Authority, as well as one other incident related to phishing.

Planet

At our site shared by DSM Nutritional Products and DSM Food Specialties in Xinghuo (China), one of our production plants had to be stopped for three months because of odor complaints from a nearby residential area. An off-gas treatment system is currently being installed. In the meantime, the plant is running at reduced capacity.

DSM experienced several minor incidents that led to a loss of primary containment from our installations. For example, at our DSM Food Specialties site in Delft (Netherlands) nitric acid was released from the installation during maintenance work and at our DSM Dyneema site in Heerlen (Netherlands) the hazardous content of a vessel leaked on the floor due to a valve failure. In all cases, an immediate cleanup prevented any impact to the environment or harm to people.

Profit

At DSM Food Specialties in Seclin (France), a contamination was identified that required cleaning of the production line, causing a loss of production volume for several days. After cleaning the plant was restarted without further problems.

DSM Resins & Functional Materials incurred higher supply costs globally, caused by shortage of raw material.

At DSM Resins & Functional Materials in Waalwijk (Netherlands), raw material quality problems caused the loss of three days' production volume.

At DSM Nutritional Products in Brazil, a quality complaint has resulted in a financial compensation for the customer.

Due to the decision to shut down a power plant at DSM Nutritional Products in Jiangshan (China), employees stopped operations to protest against this decision. This caused a loss of production of several days.

At DSM Nutritional Products at Village-Neuf (France), a dispute with employees concerning the calculation of working hours was resolved by ruling of the industrial court of Mulhouse, resulting in an additional payment of wages.

Several employees received emails that were supposedly sent by the CEO, urgently asking them to transfer money to an external bank account. Thanks to the alertness of these employees, no other action was required after reporting these mails to our Information Security office.

A regional outbreak of avian flu in China caused people to eat less poultry meat than usual, resulting in temporarily lower market demand for the animal nutrition business of DSM Nutritional Products in China.

The animal nutrition business of DSM Nutritional Products in Brazil experienced the consequences of a serious third party reputation incident in the downstream value chain, often referred to as the 'weak meat' scandal.

DSM Nutritional Products (Personal Care business) suffered a production loss of several days caused by a 'force majeure' at an important raw material supplier.

Bijlage 3 Lijst met afkortingen

AEX - Amsterdam Exchange Index

AMX - Amsterdam Midkap Index

AScX - Amsterdam Smallcap Index

CDP - Carbon Disclosure Project

ECEP - European Common Enforcement Priorities

EFRAG - European Financial Reporting Advisory Group

ESMA - European Securities and Markets Authority

EU - Europese Unie

GRI - Global Reporting Initiative

IASB - International Accounting Standards Board

IIRC - International Integrated Reporting Council

IOSCO - International Organization of Securities Commissions

KPI – Key Performance Indicator

OOB - Organisatie van Openbaar Belang

SASB - Sustainability Accounting Standards Board

SDG - Sustainable Development Goals

TCFD - Task Force on Climate-Related Financial Disclosures

VN - Verenigde Naties

Autoriteit Financiële Markten
T 020 797 2000 | F 020 797 3800
Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam
www.afm.nl

De tekst is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontlelen. Door besluiten op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet langer actueel is wanneer u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – zoals bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.